

Wystąpienie
dr Janusza Kochanowskiego,
Rzecznika Praw Obywatelskich
podczas konferencji prasowej
w dniu 20 czerwca 2007 roku

Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem został zainicjowany przez Międzynarodowy Ruch ATD „Czwarty Świat” – o czym powiedzą za chwilę przedstawiciele tego Stowarzyszenia – położeniem 17 października 1987 roku, a więc dwadzieścia lat temu pamiątkowej płyty na paryskim Placu Praw Człowieka.

„Póki istnieje człowiek żyjący w nędzy, to każdemu z nas czegoś brakuje” – pisał Ks. Józef Wrzesiński, patron i założyciel Ruchu ATD „Czwarty Świat”. Pisał również, że „Radykalne zlikwidowanie nędzy zależy od woli politycznej państw, ale także, a nawet w pierwszym rzędzie od zaangażowania każdego człowieka, obojętnie bogatego czy biednego. Aby dokonało się dzieło wyzwolenia najuboższych, aby nastąpiła prawdziwa zmiana na rzecz ubogich trzeba, aby wszyscy obywatele zmienili swoje serca i opinie”.

Zarówno osobiście, jak i urzędowo jako Rzecznik Praw Obywatelskich czuję głęboki związek duchowy z programem ATD, szczególnie dzięki wspólnej idei - ochrony godności ludzkiej. Dlatego zaproponowałem, aby organizacje obywatelskie oraz instytucje, które na co dzień w różny sposób zajmują się pomocą osobom ubogim, zjednoczyły pod patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich swoje działania i wspólnie przygotowały jubileuszowe 20. obchody Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem – dziejące się w wielu miejscach naraz zdarzenie – próbując nadać swoim działaniom w tym Dniu rangę szczególną i odświętną, informując jednocześnie o tych działaniach jak największą liczbę osób potrzebujących pomocy.

Osoby dotknięte ubóstwem powinny mieć okazję w tym dniu zdobyć wszelkie możliwe informacje, w jaki sposób mogą przezwyciężyć swoją trudną sytuację. Chcielibyśmy, aby tego dnia szeroko mówiono o aktywnym wychodzeniu z ubóstwa, co, mamy nadzieję, stanie się początkiem zmian. Naszym nadrzędnym celem jest bowiem dokonanie zmiany na rzecz osób ubogich. Zarówno zmiany świadomościowej, jak i zmian legislacyjnych.

Zwołanie już dziś, cztery miesiące przed Świętem, konferencji prasowej jest głęboko uzasadnione. Chcielibyśmy, aby informacja o naszym przedsięwzięciu jak najszybciej dotarła do jak najodleglejszych zakątków kraju, i aby jak najwięcej osób, instytucji i organizacji w indywidualny sposób, na miarę swoich możliwości, kompetencji i marzeń przyłączyło się do naszego przedsięwzięcia – żeby w każdym najdalszym zakątku Polski ludzie najbiedniejsi mieli bodziec do lepszego, bardziej godnego życia, żeby czuli się mniej opuszczeni i bezradni.

Organizatorzy nie chcą narzucać konkretnej formy działań, ale koordynować i inspirować różne organizacje ogólnopolskie i lokalne – żeby wokół 17 października wydarzyło się jak najwięcej różnych inicjatyw, aby odpowiednio nagłośnić i przypomnieć o problemie ubóstwa.

Chcemy też zwrócić uwagę społeczeństwa na szlachetną pracę organizacji: „Caritasu” Siostry Małgorzaty Chmielewskiej, „Barki”, Banków Żywności i wielu, wielu innych i podziękować im za niezłomną realizację tak potrzebnej misji.

Skrzynką kontaktową, możliwością zgłoszenia inicjatyw i przyłączenia się do nas jest strona internetowa www.przeciw-ubostwu.rpo.gov.pl. Jest to forma bezpośredniego, konkretnego wkładu Biura Rzecznika Praw Obywatelskich w podjęte działania. Mamy nadzieję, że stanie się ona wkrótce bazą wydarzeń, systematycznie aktualizowaną.

Zaangażowanie mediów jest warunkiem niezbędnym skuteczności naszych działań. Chcielibyśmy za pośrednictwem mediów skierować apel do domów, instytucji i organizacji o współ-organizację tegorocznego przedsięwzięcia 17 października oraz o stałą współpracę w naszych przyszłych działaniach przeciw ubóstwu.

Pojawiły się ze strony organizacji propozycje inicjowania uchwał i dokumentów – jako szansy radykalnej poprawy sytuacji osób ubogich. W ustawie o pomocy społecznej istnieje zapis, że pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej. Pomimo tego to głównie organizacje pozarządowe zajmują się tą problematyką, np. bezdomnymi w niemal 90 %. Nie znaczy to jednak, że organizacje same sobie z tym problemem poradzą – trzeba przypomnieć, że to władze państwowe i tworzone przez nich ustawodawstwo powinny skuteczniej przeciwdziałać ubóstwu

Chcielibyśmy zainicjować skupienie informacji o badaniach naukowych dotyczących ubóstwa. Są one obecnie rozproszone, skutkiem czego istnieje trudność stworzenia wiarygodnej diagnozy biedy w Polsce, która stanowiłaby materiał wyjściowy do dyskusji nad wprowadzeniem koniecznych zmian. Niezbędna jest też integracja środowiska naukowego zainteresowanego problematyką ubóstwa.

Organizacje podkreślały potrzebę prowadzenia na stronie internetowej bezpłatnych porad prawnych dla osób ubogich. Tego rodzaju wkład Biura RPO, przy współpracy Zespołów merytorycznych, Biur Porad Obywatelskich, Fundacji Uniwersyteckich Poradni Prawnych – mógłby stać się od dawna oczekiwaną formą konkretnej pomocy osobom potrzebującym.

Najważniejsze jest bezpośrednie dojście do głosu osób poszkodowanych – ponieważ zwykle ich głos słyszy się

sporadycznie. Będzie temu służyć również forum dyskusyjne na stronie, gdzie już istnieje możliwość wymiany doświadczeń i dzielenia się budującymi przykładami wychodzenia z ubóstwa.

W organizację Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem włączył się też Ruch przeciw Bezradności Społecznej. W dniu 17 października odbędzie się VII Konwencja Ruchu. Tematem Konwencji będzie „*Edukacja przedszkolna dla dzieci ze środowisk wymagających szczególnego wsparcia*” Będzie to jedno ze spotkań ekspertów, polityków, organizacji obywatelskich służące zastanowieniu się nad drogami prowadzącymi do zapobiegania ubóstwu. Naukowcy na świecie są bowiem zgodni, że jednym z najważniejszych instrumentów zapobiegawczych jest odpowiednia edukacja przedszkolna. W moich działaniach jako Rzecznik szczególną wagę chciałbym poświęcić następującym działaniom:

Po pierwsze - **realizacji praw w zakresie równych szans dla wszystkich w uzyskaniu jak najwyższego wykształcenia:**

Ogromną troskę budzi fakt, że 29% dzieci w wielu od 0-17 wieku jest wg. przyjętych wskaźników dla Unii Europejskiej zagrożonych ubóstwem. De facto, oznacza to dla Polski, że większość z nich żyje na granicy albo nawet poniżej granicy minimum egzystencji. Dla tych dzieci musi zostać stworzony system intensywnego wspierania, zwłaszcza tam, gdzie rodzice z jakichkolwiek powodów nie są w stanie zapewnić im właściwych warunków dla nauki i rozwoju ich osobowości.

Po drugie -**integracji społeczno-zawodowej, zwłaszcza długoterminowych bezrobotnych, oraz niepełnosprawnych**

Mimo korzystnych danych dot. wzrostu gospodarczego i redukcji liczby bezrobotnych, kategoria długoterminowych

bezrobotnych jest w najwyższym stopniu narażona stałe na wykluczenie. W roku 2006 liczba ich wynosiła prawie 800 000 i jak pokazują doświadczenia międzynarodowe, integracja tej kategorii bezrobotnych na rynku pracy stanowi jedno z najtrudniejszych zadań dla polityki rynku pracy i polityki społecznej.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na rynku pracy jest przedmiotem szczególnej troski ze strony Unii Europejskiej będzie również przedmiotem szczególnej troski Rzecznika Praw Obywatelskich.

Po trzecie- **wspierania wszelkich inicjatyw społeczeństwa obywatelskiego na rzecz walki z ubóstwem**

Szczególną rolę odgrywa tutaj zarówno powstały Komitet Organizacyjny Obchodów Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem jak i Ruch Przeciw Bezradności Społecznej.

Zapraszam za pośrednictwem mediów wszystkich ludzi dobrej woli, organizacje pozarządowe, szkoły, uczelnie, związki zawodowe, wspólnoty religijne, samorzady, władze lokalne i państwowe do udziału w obchodach 20 Międzynarodowego Dnia Walki z Ubóstwem – jako wyraz solidarności i wsparcia dla tych, których dotyka ubóstwo.